

TARJIMA METODLARI CHET TILI DARSLARINING AJRALMAS QISMI SIFATIDA

Abdukarimova Dildora Raxmatullayevna

Abdusattorova Gulira'no Shavkat qizi

O'zbekiston Milliy Universiteti Jizzax filiali

dildoraabdukarimova47@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqola ingliz tilini o'qitishda samarali bo'lgan tarjima metodlariga va ularning dars davomida qo'llashning samarali foydalariga bag'ishlanadi.*

Kalit so'zlar: *tarjima, metod, intuitive qobiliyat, kommunikativ tarjima, "spontan" mutanosiblik.*

Tarjima nutqiy fikrlash faoliyatining maxsus bilim, mahorat talab qiladigan va sezilarli darajada intuitiv ravishda hosil bo'ladigan juda murakkab turi hisoblanadi. Bunday bilim va mahorat ko'nikmalarini egallash o'qish yoki uzoq vaqt amaliyot o'tash orqali o'g'irish jarayonida yuzaga keladigan muammolarni ko'ngildagidek hal etish imkonini beruvchi intuitiv qobiliyatni rivojlantiradi. Tabiiyki, bunday qobiliyatning hosil bo'lishi va muvaffaqiyatli tarzda yuqori darajaga chiqishi, ko'pincha, o'quvchining individual xususiyatlariga bog'liq. Tarjimonlik faoliyatida yuqori natijalarga aynan shu sohada tug'ma iqtidori bo'lgan insonlarning erishish ehtimoli yuqori. Shuningdek, o'ta qobiliyatli tarjimonlar maxsus tayyorgarliksiz va ko'p kuch sarflamasdan boshidanoq ajoyib tarjimonlik mahoratini namoyish eta olganliklari ham ma'lum. Ammo tajriba shuni ko'rsatadiki, tarjima alohida iste'dodga ega bo'lgan kam sonli kishilar ishi emas va shu sohada o'qiganlarning ko'pchiligi zarur professional darajaga bimalol chiqib olishlari mumkin⁵⁸. Albatta, muvaffaqiyatli ta'lim ko'p jihatdan o'quv jarayonini tashkil etish, o'quv dasturlari va o'qitish uslublari bilan bog'liq.

Tarjimonlik vakolatini yaratish bo'lajak tarjimonlar shaxsini har tomonlama rivojlantirishga yordam beradi. Tarjimonning professional tayyorgarligi yuksak madaniyat, keng entsiklopedik bilim, dilkashlik, bilimni muntazam to'ldirib borish, keng qamrovli qiziqishlar kabi sifatlarni talab etadi. Barcha mana shunday sifatlarni ikki tilda va ikki xil madaniyatda namoyon bo'ladi. Har qanday o'quv yo'nalishi mundariyasi o'rganilayotgan predmetning o'ziga xosliklari va o'qitishning pirovard maqsadi bilan belgilanadi. Tarjimonlik faoliyati mohiyatini qoidalari bo'lajak tarjimonlar tayyorlash dasturi asoslariga kiritilgan tarjima nazariyasi o'rganadi, fikrlaydi va tasvirlaydi. Shuning uchun ham kurslarning kattagina qismi professional tarjima mahorati va ko'nikmalarini rivojlantirishga, tarjimonlik strategiyasi va texnikasi unsurlarini egallashga, murakkablik darajasi turlicha bo'lgan matnlarni o'g'irish bo'yicha tajriba to'plashga bag'ishlanadi. Tarjima ga o'qitishni tashkil etish va uni o'qitish usullari bir

qancha asl farazlar qabul qilinishi bilan belgilanadi: – Tarjima aqliy faoliyatning murakkab va ko'p qirrali turi bo'lib, u turli maqsadlarni ko'zlashi, har xil sharoitlarda, turli yo'llar bilan va ko'plab unsurlar ta'sirida amalga oshirilishi mumkin. – Har qanday faoliyat singari tarjima ham amalga oshishi uchun o'qitish jarayonida hosil qilinishi lozim bo'lgan muayyan bilim, mahorat (muayyan bir harakatni ongli ravishda bajarish) va ko'nikmani (muayyan harakatni yarim ixtiyoriy va beixtiyor (avtomatik) ravishda bajarish) talab etadi. – Tarjimonlik faoliyati tarjimon tomonidan ongli (tahlil va asoslangan xulosalar yordamida) yoki intuitiv tarzda amalga oshirilishi mumkin. Faoliyatning ongli va intuitiv ko'rinishlari orasidagi nisbat har xil tarjimonlarda, har xil matnlarni turli sharoitlarda o'girish asnosida turlicha bo'ladi. Ongli va intuitiv o'girish qobiliyati (tarjimonlik vakolati) o'qitish va amaliyot jarayonida rivojlanib borishi mumkin. – Tarjimonlik vakolatining amalga oshishi tarjimonning til bilan bog'liq shaxsi ishtirokida ro'y beradi. Bunday sifatlar tarjima qilishga o'rgatish jarayonida rivojlanib va rag'batlantirilib borishi kerak. – Tarjima qilishga o'rgatish vazifasi tarjimon har qanday vaziyatda beixtiyor qo'llay olishi mumkin bo'lgan qandaydir me'yorlar, qoida va retseptlarni o'zlashtirish emas, balki tarjima qoidalari, uslublari va usullarini egallash, ularni tanlay bilish, muayyan sharoitlarda turli matnlarga nisbatan, turli maqsadlarda turlicha qo'llay olishdadir. O'girish jarayonida tarjimon tomonidan hal etiladigan shaxsiy masalalar barchaga ma'lum usul va qoidalarni qo'llash imkonini beruvchi bir qolipdagi yoki tarjimonlik strategiyasining umumiy qoidalari asosida matnda yashiringan ma'no va tegishli vaziyatning o'ziga xosliklarini hisobga olgan holda yangicha yechim topishni talab etadigan individual bo'lishi mumkin. Yechim qidirish muayyan qoida va usuldan foydalanish imkoniyati haqidagi, uning o'zgaradigan yoki odatiy, qolipdagi yechimdan voz kechib, noyob, okkazional yechimni tanlash zarurati haqidagi xulosalardan iborat bo'ladi. – Tarjimonlik faoliyati ob'ekti asl matndagi axborot hisoblanadi. Matn (xabar) mundariyasi semantik va shaklan alohida qismlarining birbiri bilan bog'liq, biroq uzviylikda turlicha ahamiyat kasb etuvchi tugallangan birbutun ko'rinishda namoyon bo'ladi. Birbutun va uning qismlari orasidagi bog'liqlik o'girish jarayonida turlicha namoyon bo'ladi:

– Tarjimaning turi va uning maqsadlaridan kelib chiqib. Matnning alohida unsurlarini o'girishda, muhimligiga qarab nisbatan aniq va to'laqonli ifoda yuzaga kelishi mumkin. Shu ma'noda bir butun alohida qismlariga nisbatan ahamiyatliroq bo'lishi mumkin (bo'lmasligi ham mumkin). Shu ma'noda til birliklari ahamiyatini tarjima jarayonida matn ulkan mundarijasining bir bo'lasi sifatida ifodalash muammosi turadi. – Ko'rsatilgan nisbat tarjima qilishga o'rgatida foydalaniladigan o'quv tarjimini professional tarjimonning ish sharoitlariga yaqinlashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, o'quv maqsadlarida muayyan qolipdagi tarjima qiyinchiliklari va masalalarini iloji boricha kichik qismda ajratib ko'rsatish imkonini beradigan matnning ayrim bo'laklari, ba'zi ifodalardan foydalanish mumkin. – Shu ma'noda tarjima qilishga o'rgatish o'quv materialda tipik tarjima masalalarini ajrata bilish va ularni yechishning umumiy qoidalari va shaxsiy usullarini shakllantirishni talab qiladi.

Turli xil tarjimalarda umumiy qoidalar va usullar bilan birga har bir tur uchun mos keladigan maxsus uslublar ham qo'llanishi mumkin. Tillar o'rtasidagi bog'lanish – kommunikatsiya xususiyati asliyat bir bo'lagini o'girish variantlarining printsiplial xilma-xilligini belgilab beradi. Shu bois o'qitish jarayonida talabalar oldiga berilgan matnni o'girishning yagona to'g'ri (yoki optimal) ko'rinishini yaratish vazifasi qo'yilmaydi. Shu bilan birga o'qitish jarayoniga o'quv tarjimalarini tanqidiy ruhda baholash va to'g'ri kelmaydigan variantlarni rad etish ham kiradi.

Ingliz tilini o'qitishda tarjima masalani ko'rib chiqish "tarjima" atamasi bilan bog'liq bir qator tushunchalarni aniqlashni o'z ichiga oladi. Avvalo, bu atama nutq faoliyatining ma'lum bir tilda ("tarjima tili" - TT) nutqiy asarlarni yaratishdan iborat bo'lgan, boshqa tilda ("manba tili" MT) mazmuni berilgan matnni (asl nusxasi) bo'yicha maxsus nutq faoliyati turini ifodalash uchun ishlatiladi.

Bunday holda, "tarjima" odatda bunday asarlarni yaratish jarayoni, shuningdek, uning natijasi, ya'ni tayyor manbaning tarjima matni, deb ataladi. Asl nusxa matni va tarjima matni o'rtasida "tarjimaviy ekvivalentlik" munosabatlari mavjud bo'lib, bu matnlar uchun ularning mazmun rejalarining maksimal mumkin bo'lgan o'ziga xosligi (ya'ni, mutlaq o'ziga xoslik emas) sifatida aniqlanadi. Hozirda ahamiyati va k o'lam tobora ortib borayotgan bunday tarjima faoliyati asosan zarur malakaga ega bo'lgan professional tarjimonlar tomonidan amalga oshirilmoqda.

Tarjima faoliyatini malakali amalga oshirish uchun tegishli mutaxassis (tarjimon) zarur bilim, ko'nikma va malakalarga ega bo'lishi kerak. Tarjima malakasi intuitiv ravishda tarjima faoliyatining o'zida, xatoliklar va sinovlar yo'li bilan olinishi yoki tarjimonlarni kasbiy tayyorgarligini ta'minlaydigan maxsus ta'lim muassasasida o'qitishning maqsadi va natijasi bo'lishi mumkin. Ikkinchi holda, bo'lajak tarjimonlarni tayyorlashning majburiy qismi turli xil murakkablikdagi asl nusxalarni tarjima qilish bo'yicha mashqlar orqali zarur ko'nikma va malakalarni egallash bo'ladi. Muayyan amaliy maqsadda amalga oshiriladigan professional tarjimadan farqli o'laroq, bu turdagi tarjimani ta'limiy yoki o'quv tarjima deb atash mumkin. Malakali tarjimanni tayyorlashda qo'llaniladigan o'quv tarjimasini uning kelajakdagi faoliyatiga ozmi-ko'pmi to'liq taqlid qilishdir.

Shunday qilib, "tarjima" atamasi bo'lajak tarjimonlarning kasbiy tayyorgarligi uchun zarur bo'lgan ta'lim sharoitida ushbu jarayonga taqlid qilishni anglatishi mumkin. Bunday treningni chet tillarini o'qitish tizimidan tashqarida ham tashkil etish mumkin. Tarjimon faoliyati MT va TT bo'yicha zaruriy malaka darajasini nazarda tutadi va shuning uchun, qoida tariqasida, tarjimonning kasbiy tayyorgarligi ikkala til uchun ham tegishli o'quv kurslaridan o'tgandan keyin amalga oshirilishi mumkin. (Ushbu tillarning boshqasini, ya'ni ona tilini talaba chet tilini o'rganish boshlanishidan oldin yetarlicha yaxshi biladi deb taxmin qilinadi.) Tarjimonlarni tayyorlashning bunday tizimi allaqachon o'qitishning eng to'g'ri chet tilini o'rganish jarayoni bilan professional tarjima kombinatsiyasi muammosini keltirib chiqaradi. Tarjimani o'rgatish nuqtai nazaridan bu muammo nisbatan sodda hal qilinadi. Avvalo, tarjimani

o'rgatish allaqachon olingan bilimlarga asoslanishi mumkin, shunda til o'rganish jarayonida zaruriy il g'orlikni ta'minlash mumkin. Bunday o'zishga bo'lgan ehtiyoj, asosan, o'rganilayotgan tilning grammatik tuzilishi bilan bo g'liq. Lug'atga kelsak, bu yerda cheklovlar ancha kamroq, chunki har qanday tarjimon tarjima qilingan matnda notanish so'zlarni doimo uchratishi mumkin va bunday so'zlarning ma'nosini aniqlash va ularni tarjima qilish qobiliyatini yaratish tarjima kursining vazifalaridan birini tashkil qiladi.

Bunday qarashga bir qancha sabablarni asos qilib keltirish mumkin.

1. Chet tilini o'zlashtirishdagi asosiy qiyinchilik yangi tilning mustaqil ishlaydigan psixo-fiziologik mexanizmini yaratish zaruratidadir. Shu sababli, o'quv jarayonida ona tili va chet tillari mexanizmlarining "ajralishi" ni ta'minlash kerak, "Tarjima holati", bu ikkala mexanizm ham qo'zg'atilib, ona tilidan kiruvchi keraksiz interferetsyalarni kuchaytiradi.

2. Turli tillarning tizimlari bir-biriga mos kelmaydi, bu tizimlarning alohida birliklarini ham taqqoslab bo'lmaydi. Bu ajralmas va doimiy tizimlarni faqat ichkaridan o'zlashtirish mumkin; tarjima esa o'quvchini ona tili tizimi qonunlarini chet tilga o'tkazishga moyil qiladi.

3. Chet tilini o'rgatishning eng muhim vazifasi bu ushbu tilda nutqni o'zlashtirishdir. Ushbu maqsadga erishish uchun nutq mashqlari deb ataladigan mashqlar zarur bo'lib, unda talaba nafaqat til shakllarini takrorlaydi, balki taklif qilingan vaziyatda maqsadli tilda qaysi iboralarni tanlash kerakligini o'zi hal qiladi.

Boshqacha qilib aytganda, u nutqning bir vaqtning o'zida ba'zi fikrlarni shakllantirishi va ularni ifodalash uchun tegishli til vositalarini topishi kerak bo'lgan oddiy muloqot sharoitlariga jalb qilinadi. Ma'lumki, ona tilida ifoda vositalarini tanlash asosan avtomatik tarzda sodir bo'ladi. Shu munosabat bilan talaba tez-tez qiyinchiliklarni boshdan kechiradi, agar kerak bo'lsa, bir vaqtning o'zida chet tilida nutqning ham semantik, ham rasmiy tomonlariga e'tibor beradi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, "tarjima holati" qo'yilgan vazifa talabiga javob bermaydi, chunki bayonotning mazmuni tarjima qilingan matn tomonidan oldindan belgilab qo'yilgan.

Chet tilini o'rgatish jarayonida tarjima o'rnini belgilashda, sonini osongina ko'paytirish mumkin bo'lgan bu dalillar, shubhasiz, hisobga olinishi kerak. Biroq, ular ko'rinadigan darajada shubhasiz emas. Avvalo, aytib o'tilgan kamchiliklar talabani o'zi tomonidan amalga oshirilgan nazoratsiz "spontan" tarjimaga yoki noto'g'ri tashkil etilgan o'quv tarjimasiga xos ekanligini ta'kidlash mumkin. Talabani zarur nazariy tayyorgarligi yo'qligi sababli, bunday yozishmalar, qoida tariqasida, juda noaniq, ba'zan esa shunchaki noto'g'ri. Ko'p jihatdan til o'rganish ushbu "spontan" mutanosibliklarni tuzatish yoki yo'q qilishdan iborat.

Shunday qilib, ona tili tizimining chet tilini o'rganish jarayoniga kiruvchi ta'sirining sababi hech qanday tarzda o'quv tarjimasiga emas. Aksincha, tarjima o'z-o'zidan paydo bo'lgan "aralash" ikki tillilikni tuzatishning samarali vositasi bo'lib xizmat qilishi mumkinligiga ishonish uchun barcha asoslar mavjud. Tarjima paytida

talaba turli tillarning birliklari va strukturaviy formulalari o'rtasida aniq muvofiqlik yo'qligiga doimo ishonch hosil qiladi. Tarjima mashqlarining to'g'ri ishlab chiqilgan tizimi o'quvchini o'rganilayotgan tilda turli mazmun elementlarini uzatish usullarining o'ziga xos xususiyatlari bilan tanishtirish imkonini beradi.

Hatto ona tilida ham matnni idrok etayotganda, tinglovchi yoki o'quvchi ba'zan matnning alohida elementlarini juda noaniq tushunish bilan kifoyalaniishi mumkin.

Ko'proq darajada, bu chet tilidagi matnni tushunishga taalluqlidir. Agar talaba matnning taklif qilingan qismini to'liq tarjima qilish vazifasiga duch kelsa, vaziyat boshqacha. Bunday holda, u tarjimada yetkazadigan mazmunni aniq belgilashga majbur bo'ladi. Buni hatto alohida so'zlarni tarjima qilish misollari bilan ko'rsatish oson.

The Times gazetasi tahririyati maqolasida "...to get clear which are the structural and institutional impediments that prevent the country from making the best use of the resources available," degan jumlaning ko'rib chiqamiz. Ushbu jumlaning tushunish uchun institusional so'zning ma'nosini aniqlab olish shart emas. Institution so'zidan olinganligini bilish kifoya. Garchi bu oxirgi juda umumiy ma'noga ega bo'lsa-da: "muassasa, tashkil etilgan narsa (qonun, odat, tizim), davlat muassasasi va boshqalar", ushbu matndagi institusional so'zni umumiy tushunish uchun Institution ma'nosining talqini bilan bog'liq qaysi biri ekanligini aniqlab olish shart emas. Biroq, o'zbek tiliga tarjima qilishda bunday tushuntirish allaqachon majburiy bo'ladi, chunki ushbu tarjimaning turli usullarini tanlash mumkin emas.

O'zbek tilida "yorqin" sifati ijobiy baho berish uchun keng qo'llaniladi. Masalan. yorqin ijro, yorqin shaxs, vatanparvarlikning yorqin namoyon bo'lishi haqida so'z boradi. Konstitutsiya kuniga bag'ishlangan gazeta maqolalaridan biri: Yerning eng yorqin demokratiyasi. "Yorqin" so'zining bunday birikmalarda oladigan turli xil ma'no turlari talaba tomonidan ingliz tiliga tarjima qilishda brilliant, bright, impressive, genuine va hokazolarni tashkil etishi mumkin, ammo tanlashdan oldin eng mosini aniq belgilanishi kerak.

Chet tilini o'rganishda, ayniqsa, ilg'or bosqichda ona tilidan o'z tilga tarjima qilish ham muhim rol o'ynaydi.

Chet tiliga tarjima ham o'quvchining so'z boyligini boyitishning samarali vositasidir. Uning asosida sinonimiya, mazmunan o'xshash tuzilmalarni taqqoslash va o'rganilayotgan tilda xabarlarini yasashning tipik usullari bo'yicha chuqur ish ishlab chiqilmoqda. Bu yerda o'qituvchining kerakli lingvistik va mintaqaviy ma'lumotlarni o'z ichiga olgan malakali sharhi katta ahamiyatga ega. Til bo'yicha o'quv ishining odatiy shakllaridan farqli o'laroq, talabadan sinonimlarni ko'rsatish, tegishli tuzilmalarni shakllantirish va h.k. so'ralganda, tarjima ishi aniq belgilangan motivatsiyaga ega.

Tarjima jarayoni mumkin bo'lgan tarjima variantlarining grammatik, leksik va semantik belgilarini doimiy ravishda baholash bilan bog'liq. Bu turdagi ish o'quvchiga o'rganilayotgan tilda fikrni ifodalashning umume'tirof etilgan usullarini

o'zlashtirishda katta yordam beradi. Faraz qilaylik, talaba quyidagi jumlaning ingliz tilidan o'zbek tiliga tarjima qilishi kerak:

The United States is confronted in world affairs with an increasing number of nations that are violently ambitious in their desires to raise their living standards.

Ushbu jumlaning tarjima qilishda u o'zbek tilidagi bir qator birikmalardan foydalanish imkoniyatini baholashi kerak bo'ladi. Masalan, o'zbek tilida birikmaning ma'nosini qanday yetkazish kerak: in world affairs? "Dunyo ishlarida" buni kamdan-kam hollarda ishlatilishi mumkinligini hisobga olib, rad etish kerak. Buni "xalqaro ishlar" desa ko'proq maqbuldir, lekin amalda o'zbek tili "xalqaro masalalar" yoki "xalqaro maydon" kombinatsiyalarni afzal ko'radi. With an increasing number of nations semantik guruhni tarjima qilganda, o'zbek tilidagi nations (xalqlar, mamlakatlar yoki davlatlarmi?) so'ziga mos kelishi haqidagi savolni hal qilgandan so'ng, talaba o'zbek tilida "soni ko'payib borayotgan mamlakatlar" yoki "soni ortib borayotgan mamlakatlarga" ustunlik berish kerakmi yoki yo'qligini hal qilishi kerak.

Yoki, ehtimol, "Amerika Qo'shma Shtatlari mamlakatlar sonining ko'payishiga duch kelyapti?" tarjima qilishda nutq qismini o'zgartirish va jumlaning boshini tarjima qilish yaxshiroqmi? Violently ambitious in their desires kombinatsiyasi tarjimon uchun yana bir qator muammolarni keltirib chiqaradi. O'zbek tilida na shiddatli ambitsiyali, na istaklarida shuhratparast deyish mumkin emas. Aksincha, shuxratparast, shuhratparast intilishlari, har qanday yo'l bilan intilmoq, bor kuchi bilan intilmoq, jon-jahdi bilan intilmoq va hokazo so'z birikmalari ishlatilishi mumkin.

Shunday qilib, tarjima darslari maxsus kasbiy mahorat sifatida tarjimani o'rgatishning shubhasiz qiymatidan tashqari, chet tilini o'qitish dasturining zaruriy qismidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI :

1. Ахмедова С. Р. Таълим ва тарбия жараёнлари узвийлигининг самарадорлиги //Science and Education. – 2021. – Т. 2. – №. 9. – С. 369-373.
2. Ахмедова С. Р. и др. Инновацион технологияларни таълим жараёнларига татбиқ этиш йўллари //Science and Education. – 2021. – Т. 2. – №. 10. – С. 492-496.
3. Axmedova S. R. и др. Masofaviy ta'lim va uning horijiy tillarni o'qitishdagi o'rni //Science and Education. – 2021. – Т. 2. – №. 10. – С. 608-612.
4. Axmedova, S. R. (2021). Chet tillarni o'rganish va undagi metodlarning ahamiyati. *Science and Education*, 2(11), 1076-1080.
5. Axmedova, S. R. (2021). Ilova elementlarining strukturaviy tahlilini o'rganish. *Science and Education*, 2(12), 583-587.
6. Ахмедова, С. Р. (2022). Иловали унсурларининг иккинчи даражали бўлақлар формасида ифодаланиб келиши. *Science and Education*, 3(3), 814-817.

7. Akhmedova, S. (2022). STRUCTURAL CHARACTERISTICS OF APPLIED ELEMENTS IN THE GERMAN LANGUAGE. *Science and innovation*, 1(B5), 94-97.
8. Ахмедова, С. Р. (2022). Эга шаклида ифодаланган мураккаб тузилишли иловали элементларнинг таҳлилини ўрганиш. *Science and Education*, 3(4), 1963-1966.
9. Akhmedova Sevara Rakhmankulovna. (2022). NEMIS TILIDA ILOVALI ELEMENTLARINING SEMANTIK O'ZIGA XOSLIKLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 1(2), 481-485.
10. Qosimova, N. (2022). Nilufar МАКТАБ ВА МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ ТИЗИМИДАГИ О'ЗГАРИШЛАР: МАКТАБ ВА МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ ТИЗИМИДАГИ О'ЗГАРИШЛАР. *Журнал иностранных языков и лингвистики*, 4(4). извлечено от <https://fl.jdpu.uz/index.php/fl/article/view/6930>
11. Teshaboyeva, N., & Mamayoqubova, S. (2020). COMMUNICATIVE APPROACH TO LANGUAGE TEACHING. In МОЛОДОЙ ИССЛЕДОВАТЕЛЬ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ (pp. 409-414).
12. Teshaboyeva, N. (2020). LINGUISTIC PERSONALITY, ITS STRUCTURAL CHARACTERISTICS IN THE NEW PERSPECTIVE DIRECTIONS. In МОЛОДОЙ ИССЛЕДОВАТЕЛЬ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ (pp. 415-420).
13. Teshaboyeva, N. Z. (2019). TEACHING ENGLISH THROUGH LITERATURE INTESL AND TEFL CLASSROOMS. In СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ИННОВАЦИИ (pp. 82-84).
14. Хидирова, Д., & Тешабоева, Н. (2022). Pedagogical conditions for the development of the healthy thinking in students. *Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollari*, 1(1), 120-122.
15. Nozima Dilshod Kizi Gaybullayeva, Teshaboyeva Nafisa Zubaydulla Kizi THE ROLE OF INNOVATIVE METHODS FOR LISTENING COMPREHENSION IN TEACHING LANGUAGE LEARNERS FOREIGN LANGUAGES AND MAINLY ENGLISH // CARJIS. 2022. №10. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/the-role-of-innovative-methods-for-listening-comprehension-in-teaching-language-learners-foreign-languages-and-mainly-english> (дата обращения: 24.12.2022).
16. Abduraxmanova, Z., & Mamurova, M. (2021). THEORETICAL APPROACH TO SPEECH DISFLUENCIES IN SIMULTANEOUS INTERPRETATION. In МОЛОДОЙ ИССЛЕДОВАТЕЛЬ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ (pp. 43-45).
17. Tolibovna A. K. et al. Functions of Allusion and Allusion as a Marker of Intertextuality and Precedence //European Multidisciplinary Journal of Modern Science. – 2022. – Т. 6. – С. 485-487.
18. Ма'ripov J. K. A BRIEF INFORMATION ABOUT TENSES //O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA. – С. 464.
19. Tolibovna A. K. et al. Features Of Anthropocentric Study Of Sacred Texts //JournalNX. – Т. 8. – №. 1. – С. 5-10.

20. Ma'ripov J. ANTROPOSENTRIZM–TILSHUNOSLIKNING ZAMONAVIY YONALISHI SIFATIDA //Zamonaviy dunyoda innovatsion tadqiqotlar: Nazariya va amaliyot. – 2022. – T. 1. – №. 28. – C. 62-68.
21. Rakhmatullayevna, A. D. (2021). The role and translation of metaphors in poetry. *INTERNATIONAL JOURNAL OF DISCOURSE ON INNOVATION, INTEGRATION AND EDUCATION*, 2(2), 332-335.
22. Rakhmatullayevna, A. D. (2022). TEACHING WAYS OF IDIOMS IN CLASS. *PEDAGOG*, 1(3), 370-373.
23. Raxmatullayevna, A. D. (2022). KOMMUNIKATIV KOMPETESIYANI SHAKLLANTIRUVCHI TARJIMA USULLARI.
24. Toshtemirovna, B. X. (2022). CHARACTERISTICS OF THE USE OF WORDS RELATED TO SOME ADJECTIVES IN THE WORK" KUTADGU BILIG" BY YUSUF KHOS HAJIB. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(11), 976-981.